

о. д-р Мирон БЕНДИК

Господь Бог створив людину спільнотою чоловіка і жінки: «І сказав Бог: сотворімо людину на наш образ ...» (Бт 1,26). «І створив Бог людину: чоловіком і жінкою створив їх» (Бт 1,27). Святі Отці тлумачать ці слова таким чином, що Бог, Котрий є Отцем і Сином і Святим Духом, тобто Пресвятою Трійцею, «на образ» Пресвятої Трійці створив людську спільноту. А коли зважити, що кожен учасник спільноти мав ім'я, бо чоловік називався Адам, а жінка – Єва, то людська спільнота твориться не тільки біологічно, а й міжособово, а подружня спільнота є образом, іконою Пресвятої Трійці. Як Пресвята Трійця є сопричастям Осіб в одному Богові, так і подружня спільнота стає сопричастям осіб в одній сім'ї.

У це сопричастя людська особа входить із власного вільного рішення: «Залишить чоловік батька і матір своїх і прилучиться до дружини своєї» (Бт 2,24). Цим рішенням особа людини окреслює свій статус конкретного чоловіка в конкретної жінки і дарує себе іншій особі. Наскільки щиро? Частково, певною мірою, чи, навпаки, повністю й остаточно? Господь відповідає на це питання словами: «І будуть двоє одне тіло» (Бт 2, 24). Як мовиться в Чині Подружжя: «Що Бог злучив, людина хай не розлучає». Бог поблагословив сімейну спільноту: «Будьте плідні й множьтея і наповняйте землю та підпорядкуйте її собі» (Бт1,28). Благословення, тобто щастя сімейної спільноти полягає в зростанні до спільноти «на образ» Пресвятої Трійці, а нещастя – у відсутності чи неповноті цього зростання. Неповними чи недозрілими є ті спільноти, які зупинилися на «півдорозі» до щастя, тобто на суто біологічних чи психологічних відносинах чоловіка і жінки.

Глянув Адам на жінку, а тоді сказав: «Це справді кість від моїх костей і тіло від мого тіла» (Бт 2,23). Глянувши, що побачив Адам? Жінку, іншу стать, її зовнішність, тіло, фізичну красу. Інтерес до іншої статі природно з'являється в період біологічного дозрівання. Звертаючи увагу на інше тіло, хлопець чи дівчина намагаються привернути увагу інших до свого тіла. Звідси тривалі розглядання себе в дзеркалі, прагнення вдягнутися в щось яскраве, «модне», підкреслити свою зовнішність парфумами і косметикою, щоб остаточно «гарно виглядати». Якщо не рухатися вперед згідно з Божим благословенням, з'явиться залежність від зовнішнього вигляду, прагнення за будь-яку ціну зберегти «видимість

молодості». Цю залежність часто експлуатують комерційні структури. Іноді в телебаченні оглядаємо жалюгідні жертви цієї залежності – старі бабусі, які вдають, що молоді. Їхня життєва катастрофа стається тоді, коли старість і неміч тіла вже неможливо приховати. І сказав Адам: «Це справді кість від моїх костей і тіло від мого тіла» (Бт 2,23). Ці слова означають, що Адам у жінці побачив щось більше від привабливої зовнішності. Жінку він побачив у відношенні до себе як «мою жінку». Іноді хлопці і дівчата питають: «Маєш хлопця?», «Маєш дівчину?» З певного віку «мати» когось є показником досягнення визнаного статусу. Хтось «інший» потрібний «мені» заради «мене самого». «Мати дівчину чи хлопця» - таке ж статусне, що й «мати авто, модний одяг і т.п.». Тут уже відносини з біологічної переходять у психологічну площину, вони розвиваються, ростуть. Адама і Єви сказав до Адама і Єви: «Ростіть». Ми маємо «хлопця своєї мрії» чи «ідеальну дівчину», а тому закохані. Згадайте в Сосюри: «Так ніхто не кохав. Через тисячу літ лиш приходять подібне кохання». Нам добре з коханою людиною: спокійно, радісно, безпечно. І так буде завжди. Ми – дві половинки: «Плоть від плоті і кість від кості». Для зростання позитивних емоцій ми хочемо «мати» кохану людину без жодних обмежень, втішатися її тілом, відчувати розкіш близькості. Адама і Єви сказав до Адама і Єви: «Ростіть». Ми маємо «хлопця своєї мрії» чи «ідеальну дівчину», а тому закохані. Згадайте в Сосюри: «Так ніхто не кохав. Через тисячу літ лиш приходять подібне кохання». Нам добре з коханою людиною: спокійно, радісно, безпечно. І так буде завжди. Ми – дві половинки: «Плоть від плоті і кість від кості». Для зростання позитивних емоцій ми хочемо «мати» кохану людину без жодних обмежень, втішатися її тілом, відчувати розкіш близькості. Адама і Єви сказав до Адама і Єви: «Ростіть». Ми маємо «хлопця своєї мрії» чи «ідеальну дівчину», а тому закохані. Згадайте в Сосюри: «Так ніхто не кохав. Через тисячу літ лиш приходять подібне кохання». Нам добре з коханою людиною: спокійно, радісно, безпечно. І так буде завжди. Ми – дві половинки: «Плоть від плоті і кість від кості». Для зростання позитивних емоцій ми хочемо «мати» кохану людину без жодних обмежень, втішатися її тілом, відчувати розкіш близькості.

«Тим то покине чоловік свого батька і свою матір, і пристане до своєї жінки, і вони обое будуть одне тіло» (Еф 5,31; пор. Бт 2,24; Мр 10,7; Мт 19,5-6). Як співається в лемківській пісні: «Юж ми так не буде, як ми било перше...». Одружившись, багато пар вважають мету досягнутою, зокрема якщо хтось ставив одруження саме за мету. А й справді, куди вже далі? Можливо, головне вже позаду, і залишається лише жити, сподіваючись, «аби не гірше»?

І раптом шок. Поступово кохана людина відкривається зовсім іншою, не такою, як раніше. Що сталося? Чому вона так змінилась? Ми навіть схильні думати про чийсь підступні чари і ворожіння, вроки або чорну магію. А вже повний жах у тому, що кохана людина дорікає нам тим самим. Ми обурені, бо точно знаємо, що любимо її, як і раніше. Настає велике розчарування. Про що свідчить ця криза, з якою зустрічається кожна подружня пара? Відповідь буде парадоксальною: все йде нормально, ми просуваємося вперед, сходимо щораз глибше в таїну нашого подруга (подруги) і там, у глибині, зустрічаємо його чи її особу, тобто неповторність, непередбачуваність, інакшість. Кохана людина не змінилась. Просто у глибині, як особа, вона обов'язково інша, ніж ми думали чи мріяли. Ця зустріч із особою є величезним шансом для розвитку й уособлення нашої любові. Виявляється, досі ми ще не любили іншої людини такою, як вона є, а любили себе, свої очікування і мрії. Все це ми переносили на неї, наділяли її ідеальними рисами і навіть не цікавилися, наскільки реальна людина згодна стати уявним фантомом. Що ж робити з таким несподіваним відкриттям інакшості, тобто особи? Що таке особа?

Аби відповісти, нам ніяк не обійтись без християнства. Адама і Єви сказав до Адама і Єви: «Ростіть». Ми маємо «хлопця своєї мрії» чи «ідеальну дівчину», а тому закохані. Згадайте в Сосюри: «Так ніхто не кохав. Через тисячу літ лиш приходять подібне кохання». Нам добре з коханою людиною: спокійно, радісно, безпечно. І так буде завжди. Ми – дві половинки: «Плоть від плоті і кість від кості». Для зростання позитивних емоцій ми хочемо «мати» кохану людину без жодних обмежень, втішатися її тілом, відчувати розкіш близькості.

страху за Себе. Вибираючи нас у любові, «полюбивши своїх», Він вибрав нас до кінця – «до кінця полюбив їх». Апостол Павло любов Ісуса Христа до нас – Його Церкви, не випадково порівнює до любові між нареченим і нареченою: «Чоловіки, любіть своїх жінок, як Христос полюбив Церкву й видав Себе за неї, щоб її освятити» (Еф 5, 25-26), тобто ошасливити. Христос щасливий віддати за Церкву всього Себе, все Своє життя, бо тоді Його Боже, вічне життя стає життям Церкви. Особова любов вільна, невимушена й безумовна. Адже, за словами апостола Павла, Бог полюбив нас, коли ми були грішниками (пор. Еф 2,4-5). Тобто коли, кажучи по-людськи, нас не було «за що» любити. Когось, особу ми любимо безумовно, випереджуючи й доповнюючи її ще неповну любов, тобто гріх.

Любов уособлена стає любов'ю ближнього, любов статево-емоційна, безособова, любить своє задоволення, розкіш чи приємність, стверджує своє егоцентричне «я» коштом ближнього. Любов уособлена творить особою й мене: «хто погубить свою душу мене ради та Євангелії, той її спасе» (Мр 8,35; пор. Лк 9,24). Хто відважиться всім пожертвувати для іншого, знайде своє щастя.

Як подолати відцентрові сили в сім'ї, початково складеній із двох егоїзмів? Чи має така сім'я шанси? Християнська відповідь: має однозначно. Для цього нам потрібно перерости егоцентричність, причащаючись до Бога, Котрий є любов'ю. Кожен із нас страждає на особисту «недостатність Бога». Христос її лікує Божим «ліком»: «Якщо не споживатимете Тіла Сина Чоловічого і не питимете Його Крові, не матимете життя в собі» (Йо 6,53). Любов має зростати, поповнюючи свою недостатність із Божого надміру. Любов'ю Божою переростемо кризу любові людської і зможемо творити сімейну спільноту. Кожна сім'я це може. Щоб настало сімейне щастя, нам потрібно вирішити для себе дві проблеми: чи ми віримо в Божу любов і чи ми хочемо бути щасливі реально, тобто по-іншому, ніж уявляли?

Якщо ми далекі від Бога і відводимо Йому мінімальне місце в житті і якщо переконані, що в сім'ї все має бути «по-моєму», нас чекає катастрофа. Зрозумівши, що любові нема (не тому, що закінчилась, а тому, що ще не настала), ми або розлучимось, або вирішимо доживати в сім'ї з обов'язку, через відсутність житла чи заради дітей. Жоден із варіантів – чи розлучення, чи «панщина» – не розв'язує проблеми відсутності любові. Хто шукає щастя в другому чи третьому «сімейному зв'язку», сподівається знайти варіант, аби врешті-решт було «по-моєму» і влаштувало «мене». Ці спроби так само програшні, як і перша. Хто тихо страждає з «нелюбом», не зважаючи на розлучення і ненавидячи себе за нерішучість, буде «втікати з сім'ї» по-іншому. Він чи вона мститиме нелюбові підпільними «зв'язками на стороні» за те, що «зав'язав світ» і «скалічив долю». Брак любові і щастя компенсуватиметься різними заміниками. Перший із них – спокуса матеріалізму (див. мт.4,1-3, спокушування Христа в пустелі). Це коли кажуть, що якщо нема грошей, то нема дітей. Або коли кажуть, що спершу потрібно «стати на ноги» (це в 20 років), а тоді створювати сім'ю. Або коли, створивши сім'ю, їдуть на заробітки за тридев'ять земель, аби «утримати сім'ю» чи «вивчити дітей». За роки розлуки сім'я ризикує розпастися, діти відчужитись, а сам заробітчанин залишитися біля розбитого корита. Дехто, можливо, заробив шалені гроші і навіть став мільйонером. Але й за мільярди не купиш любові, якої нема. Іншим заміником любові стають пошуки тілесних розкошей – хто їсть, хто п'є, а хто гуляє. Можна прочитати багато лекцій про шкідливість алкоголю і наркотиків або ще зі школи вчити, як запобігати венеричним захворюванням. Все це – боротьба з наслідками, яка часто схожа на боротьбу Дон Кіхота з вітраками.

Друге спокушування Христа – спокушування славою (пор. Мт 4,5-6). Людина втікає з сім'ї на роботу, завантажує себе справами, пізно повертається додому. Зараз їй потрібно робити кар'єру, зайняти якесь місце в суспільстві, а вже тоді сім'я. Тренер спортсменки, яка готується до виступу на олімпіаді, комерційний директор на приватному підприємстві – вимагають від підлеглих відкласти сімейне життя на пізніше. Вони ставлять залежних від них людей перед аморальним вибором між сім'єю і кар'єрою. Ми дещо читали про жалюгідне сімейне життя голлівудських зірок, готових на все заради кар'єри і слави. Чи вартує проміняти сімейне «щастя вдвох» на одноосібну славу, а партнерство і підтримку – на конкуренцію і заздрощі?

А третє спокушування – владою (пор. Мт 4,8-9). Іноді боротьба за владу відбувається всередині сім'ї, в якій обое намагаються встановити або патріархат, або матріархат. Часто в таких сім'ях батьки «даною їм владою» вирішують, чим дітям зайнятися, з ким жити, яку професію здобути. Батьки бачать у дітях продовження свого нереалізованого «я» і провокують «конфлікт поколінь». Часто якийсь невдаха-батько чи вічно конфліктна мама розгортають бурхливу політичну чи суспільну діяльність, аби здобуттям влади компенсувати крах сім'ї. Взаємна нетерпимість і ненависть політиків укотре підтверджують, що впливає ненависть саме з браку любові, а не з іншого бачення майбутнього держави.

І, попри всі спокуси, щастя можливе. Час для нього маємо, доки живемо. Для особистого щастя потрібно зробити крок назустріч Богові та людині, духовно преобразити сімейні відносини в міжособові. «Дай, Господи, щоб не мене любили, а я любив». Різні Особи – Отець, Син і Святий Дух – є одним Богом-Любов'ю, бо нею відмінності між особами збагачують їх: «Щоб були всі одно, як Ти, Отче, в Мені і Я в Тобі». Ми стаємо собою, люблячи інших – Бога, кохану людину, дітей, Батьківщину.

Любов людська, яка підживлюється любов'ю Божою, настільки визволяє, що може вільно відпустити іншого, якщо для нього так краще. Батьки, які в Господі люблять своїх дітей, відпускають їх до їхніх сімей чи до здійснення їхніх покликань. Адже такий час настане – діти виростуть. Чоловік і жінка, котрі любов своєї молодості, любов земну освятили Божою любов'ю, відпускають одне одного, коли Бог покличе. Адже любов розуміє, що коханій людині краще відійти саме тепер, а не тоді, коли «хочу я». Адже «краще комусь» важливіше за «гірше мені». Любов розуміє, що в Господі ми ніколи не втрачаємо одне одного. «Любов ніколи не помирає», хоча помирають люди. Бог ніколи не помирає, а тому ніколи не помирає щастя людей. У такі хвили життя ми чітко бачимо, що гроші, слава чи влада є лише заміниками, фальсифікатами. А тому не варто було марнувати на них десятиліття. Натомість мудра любов зробила єдино правильний вибір того, що не минає і є справжнім і нині, і завтра, і навіть після смерті. Будьмо мудрими Богом і тому щасливими!

о. д-р Мирон БЕНДИК. Як створити щасливу сім'ю?//СЛОВО № 4 (64) 2015-2016. с.2-5